

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ
ЧОРНОБИЛЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ НАУК

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

циклу обов'язкової загальної підготовки
за освітньо-професійною програмою «Цивільний захист»
підготовки здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 26 «Цивільна безпека»
за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»
мова навчання українська

Рекомендовано кафедрою
суспільних наук
на 2024 – 2025 навчальний рік.
Протокол від
«1» липня 2024 року № 1.

Силабус розроблено згідно робочої програми навчальної дисципліни
«Історія та культура України».

2024 рік

Загальна інформація про дисципліну

1. Анотація дисципліни

Знання, набуті під час вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» сприяють формуванню історичної свідомості у здобувачів вищої освіти як вищої духовної цінності нації, шляхом поєднання знань, поглядів, уявлень про суспільний розвиток для розуміння суті історичних процесів, їх об'єктивного характеру, нерозривного взаємозв'язку та взаємозалежності між минулим і сучасністю, традиціями, досягненнями культури і досвідом різних поколінь; виховання патріотизму, відповідальності за долю своєї Батьківщини, спонукання до активної громадянської позиції.

2. Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Федоренко Яніна Анатоліївна, доцент кафедри суспільних наук факультету цивільного захисту, доктор історичних наук, професор.
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8а, викладацька кафедри суспільних наук Мобільний номер телефону – 097 389 75 13
E-mail	yanava@ukr.net
Наукові інтереси	Стосуються проблем історії та культури України, еволюції державної та правової системи зарубіжних країн, методики та методології проведення наукових досліджень, світових глобалізаційних процесів, гендерних аспектів безпеки та професійної діяльності в Україні та світі.
Професійні здібності	Організаційні та комунікативні якості; навички навчання та викладання; навички організації освітнього процесу та наукової діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Доктор історичних наук 00.07.01 «Історія України». Автор та співавтор 10 колективних монографій, понад 100 наукових фахових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях.

3. Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується в мобільному додатку МКР.

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щопонеділка з 14.00 до 16.00 в кабінеті № 245. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

4. Мета вивчення дисципліни – сприяння оволодінню здобувачами вищої освіти методики історичного дослідження, зокрема ретроспективним, порівняльним, діалектичним методами, формувати уміння аналізувати й узагальнювати історичний матеріал, давати оцінку найважливішим подіям і явищам української історії та культури, порівнювати історичні події, орієнтуватись у науковій періодизації, знаходити, критично аналізувати потрібну інформацію з минулої і сучасної історії та культури України; оволодіння методикою самостійної роботи при підготовці до занять та підсумкового контролю знань, вміння застосовувати набуті знання для прогнозування суспільних процесів і у професійній діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	<i>Загальна обов'язкова</i>	<i>Загальна обов'язкова</i>
Рік підготовки	1-й	1-й
Семестр	1-й	1-й
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	3	3
- кількість модулів	2	2
- загальна кількість годин	90 год.	90 год.
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	20 год.	6 год.
- семінарські заняття (годин)	24 год	2 год
- самостійна робота (годин)	46 год.	82 год.
- підсумковий контроль	Екзамен	Екзамен

6. Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: загальноосвітня підготовка з історії України, культурології.

Постреквізити: філософія, політологія, соціологія.

7. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку.	ПРН01

Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду.	ПРН02
Аналізувати і прогнозувати суспільні явища й процеси, знати нормативно-правові засади забезпечення пожежної безпеки, питання правового регулювання забезпечення пожежної безпеки об'єктів і територій.	ПРН03
Вільно володіти державною та іноземною мовою у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички організації культурного діалогу.	ПРН23
Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.	ПРН24

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ЗК1
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ЗК2

8. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Стародавня, середньовічна та нова історія та культура України

Тема 1. Вступ. Предмет, зміст та завдання навчальної дисципліни «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України.

Тема 2. Східні слов'яни. Передумови утворення та розвиток Київської Держави. Політична роздробленість Київської держави. Галицько-Волинська держава.

Тема 3. Українські землі у складі Литви та Польщі.

Тема 4. Українські землі у складі Речі Посполитої (друга половина XVI – перша половина XVII ст.). Становлення козацтва. Національно-визвольна війна. Українські землі у роки Руїни.

Тема 5. Правобережні та Лівобережні українські землі у XVIII столітті.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Україна в Новітній час

Тема 6. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX – на початку XX ст.

Тема 7. Українські землі у першій світовій війні. Українська революція.

Тема 8. Україна в 20-30-х роках XX століття.

Тема 9. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).

Тема 10. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття.

Тема 11. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991 рр.)

Тема 12. Україна в умовах незалежності (1991-2024 рр.).

Модульна контрольна робота

Екзамен

9. Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви змістовних модулів і тем	Очна (денна)форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		Семінарські заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота	
1- й семестр						
Змістовний модуль 1 <u>Стародавня, середньовічна та нова історія та культура України</u>						
Тема 1. Вступ. Предмет, зміст та завдання навчальної дисципліни «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України.	8	2	2		4	
Тема 2. Східні слов'яни. Передумови утворення та розвиток Київської Держави. Політична роздробленість Київської держави. Галицько-Волинська держава.	8	2	2		4	
Тема 3. Українські землі у складі Литви та Польщі	4				4	
Тема 4. Українські землі у складі Речі Посполитої (друга половина XVI - перша половина XVII ст.). Становлення козацтва. Національно-	8	2	2		4	

визвольна війна. Українські землі у роки Руїни.						
Тема 5. Правобережні та Лівобережні українські землі у XVIII ст.	6	2			4	
Модульна (контрольна) робота №1	2					2
Разом за змістовим модулем 1	36	8	6		20	2
1- й семестр						
Змістовний модуль 2. Україна в Новітній час						
Тема 6. Українські землі у складі Росії та Австро- Угорщини у XIX – на початку XX ст.	7	2	2		3	-
Тема 7. Українські землі у першій світовій війні. Українська революція.	7	2	2		3	
Тема 8. Україна в 20-30-х роках XX століття.	7	2	2		3	
Тема 9. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).	5				5	
Тема 10. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття.	8	2	2		4	
Тема 11. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991 рр.)	8	2	2		4	
Тема 12. Україна в умовах незалежності (1991-2024 рр.).	10	2	4		4	
Модульна контрольна робота №2	2					2
Разом за змістовним модулем 2	54	12	14		26	2
Разом	90	20	20		46	4

10. Теми семінарських занять

(збігаються із назвами тем програми навчальної дисципліни)

11. Теми лабораторних занять

(не передбачено навчальним планом)

12. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань (самостійна робота)

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, розроблення

презентаційних матеріалів, написання тез-доповідей та репрезентація їх на студентських конференціях, підготовка результатів власних досліджень тощо.

1 Перелік завдань для самостійної роботи:

1. Розселення слов'ян. Дискусії навколо питання про походження слов'ян.
2. Ранні форми культури на українських землях.
3. Міфологія східних слов'ян.
4. Критика «норманської теорії» походження Київської Русі.
5. Кревська унія 1385 року та її вплив на політичну ситуацію в Україні.
7. Посилення релігійно-національного гніту. Брестська унія 1596 року й боротьба проти неї.
8. Розвиток літописання в Україні XII – XVIII століттях.
9. Формування української державності в ході Визвольної війни середини XVII ст. (економіка, соціальні відносини, адміністративна влада, воєнна організація).
10. Острозька та Києво-Могилянська колегії. Їх роль у відродженні української культури.
11. Діяльність філософа і письменника Г. Сковороди.
12. Антикріпосницька боротьба в Україні на початку XIX ст. Устим Кармелюк.
13. Провідні школи живопису в Україні в XVIII ст.
14. Земська реформа в Україні. Роль земств у протипожежній діяльності.
15. Розвиток капіталістичної промисловості в Україні у другій половині XIX ст.
16. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта» в Україні.
17. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини.
18. Національне відродження в Галичині на початку XIX ст. «Руська трійця».
19. Громадські наукові організації в Україні. Діяльність наукового товариства імені Т.Г. Шевченка.
20. Брестський мир і Україна. Аналіз діяльності Центральної Ради.
21. Боротьба проти іноземної воєнної інтервенції в Україні (1918 р.).
22. Наукова й політична діяльність М.С. Грушевського.
23. Проголошення незалежної Карпатської України. Окупація Закарпаття Угорщиною в 1939 році.
24. Рух Опору в Україні в роки Другої світової війни. Його особливості.
25. Корсунь-Шевченківська битва. Визволення Правобережної України.
26. Львівсько-Сандомирська та Ужгородська наступальні операції. Визволення території України.
27. Опозиційний правозахисний рух в Україні
28. Серпневий «путч» 1991 року: його спрямованість і наслідки для України.
29. Загострення екологічних проблем в Україні у 70–80 роки. Чорнобильська катастрофа.
30. Міжнародна діяльність суверенної України.
31. Розгортання дипломатичної боротьби України в період російсько-української війни.

32. Україна і ЄС.
33. Повсякдення в умовах війни: індивідуальний досвід, стратегії виживання та протистояння російському агресору
- 34 Волонтерський рух.
35. Незламність українців, героїзм ЗСУ в протистоянні агресору.

13. Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота. В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда); наочні методи навчання (презентації, ілюстрація, демонстрація, спостереження);
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний.
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;
- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;
- науково-дослідна робота;
- самостійна робота.

14. Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання під час вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» є:

- доповіді на семінарських заняттях (презентаційні матеріали, тексти доповідей та виступів);
- усне опитування на лекціях та семінарських заняттях;
- виконання рефератів;
- Екзамен

7. Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю. Форми поточного та підсумкового контролю, які застосовуються під час вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України»:

Поточний контроль.

Поводиться на кожному семінарському занятті. Він передбачає

оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях. Поточний контроль може проводитися наступними способами:

– усне опитування – застосовується під час проведення навчальних занять з метою визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу попереднього заняття;

– письмовий експрес-контроль (летючка) – проводиться з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти за попереднє (декілька попередніх) занять.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів):

4 балів – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

3 бали – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі, висловлює свої думки, приклади не наводить;

2 балів – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми;

1 бал – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкрив лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки;

0 балів – здобувач не намагається знайти відповіді на питання.

Індивідуальні завдання.

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється на семінарських заняттях за шкалою від 0 до 5 балів. Оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність відповіді, самостійність мислення, впевненість в вірності своїх суджень, вміння відстоювати власну позицію, аргументувати, виділяти головне, вміння робити висновки, розкривати перспективу розвитку ідеї або проблеми, креативність мислення; допустимий відсоток запозичень, уміння публічно чи письмово представити досліджуваний матеріал.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двох теоретичних запитань та тестового завдання. Відповіді на поставленні завдання здобувачів повинні відображати вільне володіння обсягом навчального матеріалу, передбаченого програмою. Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 15 балів):

15 балів – вірно дана відповідь на всі запитання, роблено відповідні висновки, без помилок виконано тестові завдання;

12-14 балів – дана вірна відповідь на 2 запитання, але недостатньо обґрунтовано, допущено декілька помилок у тестових завданнях;

8-10 балів – дана вірна відповідь на одне запитання, зроблено помилки (2-3) у тестових;

1-5 бали стисла відповідь дана на одне запитання, у тестових допущено 4-5 помилок;

0 балів – відповідь відсутня.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться в усній формі екзамену.

Критерії оцінювання знань здобувачів на диференційованому заліку (оцінюється від 0 до 20 балів):

15-20 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичних питань;

10-14 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичних питань. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

7-9 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

4-6 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкриті зміст теоретичного питання.

1-3 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Очна форма навчання

Розподіл балів									
Змістовий модуль 1									
Т. 1	Т.2	Т.3	Т.4	Модульна контрольна робота №1		Індивідуальні завдання			
до 4	до 4	до 4	до 4	до 15		до 5			
Змістовий Модуль 2									Всього
Т.6	Т.7	Т.8	Т.10	Т.11	Т.12	Індивідуальні завдання	Модульна контрольна робота №2	Екзамен	
до 4	до 4	до 4	до 4	до 4	до 4	до 5	до 15	20	
									100

Перелік запитань для підготовки до екзамену

1. Історія України. Предмет, завдання курсу та історичні джерела.
2. Україна в часи кам'яного, мідного та бронзового віків.
3. Перші держави на території України (кіммерійці, скіфи).
4. Давньогрецькі поселення та сармати на території України.
5. Археологічна періодизація прадавньої історії.
6. Трипільська культура в історичній долі Східної Європи. Походження слов'ян.
7. Східні слов'яни у VI - IX століттях. Держава антів.
8. Виникнення Русі. Діяльність князів Олега та Ігоря.
9. Державотворча діяльність київських князів Ольги та Святослава.
10. Діяльність київського князя Володимира Великого.
11. Діяльність київського князя Ярослава Мудрого.
12. Діяльність київського князя Володимира Мономаха.
13. Основні теорії щодо походження Русі.
14. Причини занепаду Русі. Історичне значення давньоруської держави.
15. Галицько-Волинська держава. Данило Галицький.
16. Україна в складі Великого князівства Литовського.
17. Кревська унія Польщі та Литви: причини та наслідки.
18. Захоплення українських земель Польщею. Люблінська унія 1569 р.
19. Брестська церковна унія 1596 р.
20. Становище українського населення в складі Речі Посполитої у XVI – XVIII століттях.
21. Етапи формування української народності. Походження назви – «Україна».
22. Боротьба проти католицизму та унії в Україні. Діяльність православних братств.
23. Фактори, які зумовили виникнення українського козацтва.
24. Діяльність ухадників та роль прикордонних старост у формуванні козащини і обороні України.
25. Заснування Запорізької Січі. Діяльність гетьмана Дмитра Вишневецького.
26. Запорізька Січ – демократична християнська республіка.
27. Побут та звичаї українських козаків.
28. Організація козацького війська. «Реєстрові» козаки.
29. Боротьба козаків проти турецько-татарських загарбників.
30. Діяльність гетьмана Петра Сагайдачного. Боротьба за відродження православної церкви в Україні.
31. Козацькі повстання другої половини XVI століття (Косинський, Наливайко).
32. Козацько-селянські повстання на початку XVII століття (1625, 1630, 1635, 1637- 1638 рр.).
33. Україна напередодні Визвольної війни 1648-1654 років. Причини та рушійні сили в війні.
34. Початок Визвольної війни 1648-1654 років. Перші перемоги козаків у 1648 році.
35. Воєнні дії під час Визвольної війни у 1649 -1653 роках.

36. Державотворча діяльність Богдана Хмельницького.
37. Формування державності українського народу в 1649 - 1654 роках.
38. Переяславська Рада. Березневі статті Б. Хмельницького.
39. Діяльність гетьманів І.Виговського та Ю.Хмельницького.
40. Політична ситуація в Україні у другій половині XVII - на початку XVIII століття. Поділ України між Польщею та Росією (Андрусівський договір).
41. Діяльність гетьманів П. Тетері та І. Брюховецького.
42. Правобережна Україна у другій половині XVII - на початку XVIII століття. Петро Дорошенко.
43. Лівобережна Україна у другій половині XVII - на початку XVIII століття. Іван Мазепа.
44. Гетьман Пилип Орлик та його Конституція.
45. Українські козаки у XVIII столітті. Останні часи Запорізької Січі та ліквідація Гетьманщини.
46. Соціально-економічний розвиток Правобережної України у XVIII ст. Гайдамацький рух на Україні. «Коліїщина».
47. Поділи Речі Посполитої у XVIII столітті: причини та наслідки.
48. Культура України у XVII - XVIII століттях. Козацьке бароко.
49. Українські землі у першій половині XIX століття. Адміністративно-територіальний поділ України у першій половині XIX століття.
50. Політичне становище українських земель на початку XIX століття.
51. Громадсько-політична діяльність Т.Г. Шевченка.
52. Політична програма та практична діяльність Кирило-Мефодіївського товариства.
53. Прискорений розвиток капіталізму в Україні після скасування кріпосного права у 1861 році.
54. Скасування кріпосного права. Реформи 60 - 70 років XIX століття
55. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст. Діяльність Руської Трійці.
56. Культура України в XIX ст.
57. Суспільно-політичний розвиток України у другій половині XIX століття. Боротьба проти політики русифікації (Валуєвський циркуляр, Емський указ).
58. Революційні процеси на території України під владою Австро-угорської імперії. «Весна народів» 1848-1849 рр.
59. Революційне і ліберальне народництво. Створення перших народницьких гуртків в Україні у другій половині XIX століття.
60. Створення та діяльність перших українських університетів.
61. Соціально - політичний розвиток України на початку XX століття.
62. Виникнення українських політичних партій в Наддніпрянській Україні наприкінці XIX - на початку XX ст.
63. Україна в роки першої російської революції (1905 - 1907).
64. Становище України після поразки російської революції 1905 - 1907 років. Аграрна політика П. Столипіна.
65. Україна в роки першої світової війни.
66. Національно-визвольний рух в Україні у 1917 році. Центральна Рада та її

Універсали.

67. Війна між Радянською Росією та УНР у 1918 р.

68. Утворення Західноукраїнської народної республіки, її політика та причини поразки.

69. Брестський мирний договір і окупація України німецькими та австро-угорськими військами у 1918 році.

70. Ліквідація Центральної Ради і встановлення гетьманського режиму в Україні у 1918 р.

71. Внутрішня та зовнішня політика гетьмана П.Скоропадського 1918 р.

72. Виникнення і діяльність Директорії. Вигнання військ Антанти з півдня України.

73. Етапи встановлення радянської влади в Україні.

74. Роль України в утворенні СРСР: дискусії навколо цього питання.

75. Політика воєнного комунізму в Україні та її наслідки.

76. НЕП в Україні.

77. Політика колективізації в Україні. Голод 1932 - 1933 років.

78. Політика індустріалізації на Україні та її наслідки.

79. Суспільно-політичне життя УРСР в кінці 20-х на початку 30-х років

80. Національно - державне будівництво в Україні в 1921 – 1929 роках. Українізація: суть, проблеми та наслідки.

81. Масові сталінські репресії 30-х років на Україні та їх наслідки.

82. Становище західноукраїнських земель у 20 – 30 роках ХХ століття.

83. Сталінізм на західноукраїнських землях у 30 – 40 роках ХХ століття.

84. Карпатська Україна та її доля (1939 р.).

85. Початок другої світової війни. Західна Україна в планах Німеччини та СРСР.

86. Напад Німеччини на СРСР. Причини поразок Червоної Армії в перші місяці війни.

87. Окупація України німецько-фашистськими загарбниками та встановлення режиму кривавого терору.

88. Визволення Лівобережної України. Битва за Київ (1942 - 1943).

89. Визволення Правобережної України від фашистських загарбників.

90. Всенародна боротьба в тилу фашистських загарбників на Україні під час німецької окупації.

91. Відродження народного господарства України в повоєнні роки (1944 - 1950).

92. Суспільно-політичне життя УРСР у другій половині 40-х - першій половині 50-х років ХХ століття.

93. Соціально-економічний розвиток УРСР у другій половині 50-х - першій половині 60-х років ХХ ст.

94. Соціально-економічний розвиток УРСР в другій половині 60-х - на початку 80-х років ХХ ст.

95. Суспільно-політичне життя УРСР в 60-х - на початку 80-х років ХХ ст.

96. Перебудова в СРСР: демократичні процеси в українському суспільстві. Причини розпаду Радянського Союзу.

97. Аварія на Чорнобильській АЕС та участь випускників ЧПТУ в її ліквідації.
98. Проголошення незалежності України.
99. Політичне життя в Україні в часи незалежності 1991-2022 рр.
99. Економіка України часів незалежності
101. Помаранчева революція та Революція Гідності
102. Рух України до ЄС.
103. Неоголошена війна на Сході. АТО та ООС
104. Іловайська та Дебальцевська трагедії
105. Початок повномасштабної війни росії проти України
106. Героїчна боротьба українців проти російських агресорів
107. Міжнародна допомога та розвиток волонтерського руху під час повномасштабної війни.

15. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

4. При виконанні індивідуальної (самостійної) роботи здобувач зобов'язаний дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувач несе відповідальність згідно «Кодексу академічної доброчесної НУЦЗ України».

16. Рекомендовані джерела інформації

Базова література:

1. Бойко О. Історія України. Київ: Академія, 2002. 656 с.
2. Війна Росії проти України (лютий 2014 – лютий 2024 рр.). Стратегії репрезентації. Монографія / Заг. ред. д. і. н., проф. А. Киридон. Київ : Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2024. 276 с.
3. Гай-Нижник П. П. Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення. – К.: «МП Леся», 2017. – 332 с.
4. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ: Portal, 2021. 408 с.
5. Ісакова Н.П. Історія України (в схемах і таблицях): Навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2005. 204 с.
6. Історія України: Навчальний підручник/ за ред. В. Качкана. Київ: Медицина, 2018. 360 с.
7. Історія української культури: навч. посіб. для студентів усіх напрямів

підготовки денної та заочної форм навчання / за ред. І.Г.Передерій. Полтава: ПолтНТУ, 2015. 274 с.

8. Історія та культура України: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 480 с

9. Історія України. навчально-методичний посібник для семінарських занять. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2014. 68 с.

10. Історія української культури: курс лекцій. / заг. ред. д-ра іст. наук С.О. Костилюєвої. – Київ.: НТУУ КПІ, 2010. 317с

11. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / О. Бут, М. Бушин, Вовк. Черкаси: ЧДТУ, 2016. 644 с.

12. Історія української культури: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О.Ю. Павлова. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 343 с.

13. Історія української культури. Частина 1. Становлення та особливості української культури [Текст] : навч. посібник [для студ. усіх спеціальн.] / [О. О. Петутіна, О. В. Голозубов, Г. В. Буряк [та ін.]; за ред. О. О. Петутіної.– Х.: НТУ «ХП», 2011.

14. Історія української культури : навч. посіб. для студ усіх спеціальн. : у 2-х ч. – Ч. 2. : Українська культура Нового та Новітнього часів / О. О. Петутіна, Н.В. Вандишева-Ребро, О. В. Голозубов, [та ін.]; за ред. О. О. Петутіної. – Харків: НТУ «ХП», 2012.Зотов В. М. Українська та зарубіжна культура. Словник культурологічних термінів: навч. посіб. Київ. : ЦУЛ, 2009. 264 с.

15. Офіцинський Ю. Сучасна російсько-українська війна (за матеріалами газети «The New York Times» 2013 – 2017 років). Ужгород: РІК-У, 2018, 312 с.

16. Шейко В. М. Історія української культури: навч. посіб. Київ.: Кондор, 2010.360 с.

17. Турченко Ф., Турченко Г. Проект «Новоросія» і новітня російсько-українська війна / НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2015. – 166 с.

Допоміжна література:

1. Балущок В. Українська етнічна спільнота: етногенез, історія, етнімія/ В. Балущок. – Біла Церква, 2008.

2. Баран В. Д., Баран Я. В. Історичні витоки українського народу. Київ: Генеза, 2005. 207 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001043>

3. Богуцький Ю. П. Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Новохатько Л. М. Українська культура в європейському контексті / За ред. Ю. П. Богуцького. Київ: Знання, 2007. 679 с. URL: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=2966>

4. Голод 1921-1923 років в Україні: Збірник документів і матеріалів. ІС 1993.

5. Грицак Я. Парадокси незалежності // [«Obozrevatel». 2016. 1 грудня]. URL: <https://www.obozrevatel.com/blogs/43816-paradoksi-nezalezhnosti-ukraini.htm>

6. Історія українського козацтва: Нариси: У 2 томах / Редкол.: В. А. Смолій (відп. ред.) та ін. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. Т. 1. 800 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/966-518-349-4/966-518-349-4.pdf>
7. Калакура Я. С., Рафальський О. О., Юрій М. Ф. Українська культура: цивілізаційний вимір. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАНУ, 2015. 496 с. URL: https://ipriend.gov.ua/wpcontent/uploads/2018/07/rafalskyi_kultura_192.pdf
8. Корабльова В.М. Покоління в полі культури: множинність репрезентацій. Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2009. 180 с.
9. Кириченко Ю. Т. Концепції етногенезу українського народу в історичних інтерпретаціях // Гілея: науковий вісник. 2016. Вип. 107. С. 125–128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2016_107_31
10. Політична історія України: Посіб. для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В. І. Танцюри. Київ: Академвидав, 2008. 552 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-167.html>
11. Чубіна Т.Д., Федоренко Я.А. Російська експансія й українська державність: історичні реалії XVII-XXI ст. // Європейські історичні студії. – 2023. – № 25. – С. 111-134.

Інформаційні ресурси

1. Інститут історії України НАНУ. URL: <http://history.org.ua/uk>
2. Моя Україна. Культура. URL: <http://moyaukraina.io.ua/s108554/kultura>
3. Культура України. Електронна Бібліотека URL: <http://elib.nplu.org/>
4. Культура. Міністерство культури України. Національне газетно-журнальне видавництво. URL: <http://cultua.media/>
5. Український інститут національної пам'яті. URL: www.memory.gov.ua/
6. Український світ. URL: <https://www.facebook.com/UKRSVIT>
7. Енциклопедія українознавства. URL: / <http://diasporiana.org.ua>
8. Навчальні матеріали онлайн. Культурологія. URL: <http://pidruchniki.com/kulturologiya/>
9. Історія української культури. Ізборник. URL: <http://litopys.org.ua/istkult/ikult.htm/>

Розробник:
професор кафедри суспільних наук
доктор історичних наук, професор

Яніна ФЕДОРЕНКО